

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm

Tədris məsələləri üzrə prorektor v. i. e:

 dos. Zaur Məmmədov
"12" fevral 2026-cı il

Fənn sillabusu:

Fənn sillabusu:

İxtisas: 6007004 "Baytarlıq təbabəti"

Fakultə: Baytarlıq

Kafedra: Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "Mamalıq" -2 (Proqram Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin 11.09.2017-ci il tarixli Elmi Şurasının qərarına əsasən nəşr edilməsi məsləhət görülmüşdür).

Kodu: İPF-B 22.2

Tədris İli: III (2025/2026)

Semestr: VI (yaz)

Tədris yükü: cəmi 150 saat .Auditoriyadan kənar 90 saat.Auditoriya saati- 60 saat (30 saat müəhazirə, 30 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5 kredit

II: Müəllim haqqında məlumat:

Müəhazirə və laboratoriya: Prof.Dr.Cihan Kaçar

Məsləhət günləri və saati: IV gün saat 14⁰⁰ - 17⁰⁰

E-mail ünvanı: cihan3000@hotmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhər Füzuli küç.70, LDU –nun 1 saylı tədris binası

III: Tövsiyə olunan dərslik , dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Ə.Q.Əhmədov, T.B.İsgəndərov – "Baytarlıq mamalıqı, ginekologiyası, kənd təsərrüfatı heyvanlarının süni mayalandırılması və rüşeymin köçürülməsi. Gəncə 2010

2. F.N.Nəsimov, Ə.Q.Əhmədov – K/T. heyvanlarının süni mayalandırılması texnologiyası və təşkili. Bakı. 2014

3. S.Tağıyev, S.Həsənov – Qaramalda rüşeymin transplantasiyası. Bakı. 2004

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən digər fənnlərin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərdə tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Baytarlıq elminin əsasını təşkil edir. Bu fənn, kliniki fənn olub, baytar həkimlərinin hazırlanmasında əsas fənlərdən biridir, istər elmi sahədə, istərsə də istehsalatda böyük əhəmiyyətə malikdir. Zoobaytarlıq tələbələrini kliniki-laborator müayinələrini, heyvanların yemləndirilməsi, saxlanması. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının süni mayalandırılması, rüşeymin köçürülməsi, boğazlığın təyini, normal və patoloji doğumlar, qısırlığa qarşı mübarizə tədbirləri, süd vəzilərinin xəstəlikləri, yeni doğulmuş körpələrin xəstəlikləri onların müalicə və profilaktikası tədbirlərini həyata keçirmək üçün eyni zamanda elmi biliklərin və qabaqcılların iş təcrübəsinə yiyələnməlidirlər.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq normativ sənədlərdə

müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə:Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir.Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində,50 balı isə imtahanda toplayır.Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal-tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür,cavabı dəqiq və hərtərəfidir,
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür,cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir.
- 7 bal-tələbə keçilmiş materialı başa düşür,lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir.
- 6 bal-tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var,mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur,lakin mövzunu izah edərəkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var,lakin fikrini əsaslandırə bilmir.
- 1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal-suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında).

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, laboratoriya 30 saat. Cəmi: 60 saat

№	Mühazirə	Saat	Tarix
1	Mövzu 1.Gebelik Fizyolojisi Plan: 1. Plasentanın Sınıflandırılması 2. Yavru Zərləri 3. Plasentanın Fonksiyonları Mənbə: (1;2;3)	2	

2	Mövzu 2.Gebelik Patolojisi Plan: 1.Yavru Zarları ve Sularındaki Değişiklikler 2.Yavrunun gelişimindeki bozukluklar 3. Gebeliğin Anada Oluşturduğu Bozukluklar Mənbə: (1;2;3)	2	
3	Mövzu 3.Güç Doğumlar Plan: 1. Anaya Bağlı Güç Doğumlar 2. Yavruya Bağlı Güç Doğumlar 3. Güç Doğumlara Yaklaşım Stratejileri 4. Extraksiyon Force 5. Sezaryen Operasyonu 6. Fötotomi Mənbə: (1;2;3)	2	
4	Mövzu 4. Embriyo Transferi Plan: 1. Embriyo Transferi Nedir, Neden Uygulanır? 2. İnekte Embriyo Transferi 3. Süperovulasyon Programları 4. Donör Hayvanlarıdaki Uygulamalar 5. Embriyo Yıkama 6. Recipient Hayvanlardaki Uygulamalar 7. Embriyoların Dondurulması Mənbə:(1;2;3)	2	
5	Mövzu 5. Puerperal Dönem ve Puerperal Dönem Sorunları Plan: 1. İnekte Puerperal Dönem 2. Kısırakta Puerperal Dönem 3. Köpek ve Kedide Puerperal Dönem 4. Koyun ve Keçide Puerperal Dönem Mənbə: (1;2;3)	2	
6	Mövzu 6. Prolapsus vagina ve Prolapsus uteri İneklere Prolapsus Vagina ve Uteri Kısırakta Prolapsus Vagina ve Uteri Koyun Ve Keçide Prolapsus Vagina ve Uteri Köpek Ve Kedide Prolapsus Vagina ve Uteri Mənbə: (1;2;3)	2	
7	Mövzu 7. Perinatal Dönemde Ana ve Yavruya Gösterilecek Özen Plan: 1. Ananın Bakım ve Beslenmesi 2. Doğum Sonrası Yavrunun Bakım ve Beslenmesi Mənbə: (1;2;3)	2	
8	Mövzu 8. İnek İnfertilite Plan: 1. Genital Organların Doğusal ve Edinsel Yapı Bozukluklarına Bağlı İnfertilite 2.Bakım ve Beslenmeye Bağlı İnfertilite 3.Enfeksiyöz İnfertilite	2	

	4.Fonksiyonel İnfertilite Mənbə: (1;2;3)		
9	Mövzu 9. Kedi, Köpeklerde Kısarak, Koyun ve Keçilerde İnfertilite Plan: 1. Doğmasal ve Anomaliye Bağlı İnfertilite 2. Beslenmeye Bağlı İnfertilite 3. Hormonal Bozukluklara Bağlı İnfertilite 4. Enfeksiyonlara Bağlı İnfertilite Mənbə: (1;2;3)	2	
10	Mövzu 10. Retensiyo Sekundinarum Plan: 1. İnekte Retensiyo Sekundinarum 2. Kısarkta Retensiyo Sekundinarum 3. Köpek ve Kedide Retensiyo Sekundinarum 4. Koyun ve Keçide Retensiyo Sekundinarum 5. Fertilite Parametrelerine Etki Eden Nedenler Mənbə: (1;2;3)	2	
11	Mövzu 11. Metabolizma Hastalıkları Plan: 1. İneklere Metabolizma Hastalıkları 2. Hipokalsemi 3. Hipomagnezemi 4. Downer Cow (Yatalak İnek) Sendromu 5. Hemoglobuniri 6. Hepatik Lipidozis 7. Ketozis 8. Koyun ve Keçide Gebelik Toksemisi Mənbə: (1;2;3)	2	
12	Mövzu 12. Fertilite Kontrol Programları Plan: 1. Fertilite Kontrol Programları ve Amaçları 2. Fertilite Parametreleri 3. Fertilite Kayıt Sistemleri 4. Hayvanların Gruplandırılması 5. Biyogüvenlik Mənbə: (1;2;3)	2	
13	Mövzu 13. Evcil Hayvalarda Meme Sağlığı Plan: İneklere Mastitis Kısarklarda Mastitis Koyun ve Keçilerde Mastitis Köpek ve Kedilerde Mastitis Mənbə: (1;2;3)	2	
14	Mövzu 14. Mastitisten Korunma Programları Plan: Mastitisten Korunma Programları Somatik Hücre Sayısını Azaltmaya Yönelik Uygulamalar Mənbə: (1;2;3)	2	

15	Mövzu 15. Meme Derisinin Hastalıkları Plan: Meme Ödemi Papillamatozis Hiperkeratozis Mənbə (1,2,3)	2	
Cəmi:		30 s.	

Nö	Laboratoriya məşğələsi	Saat	Tarix
1	Mövzu 1. Gebelik Fizyolojisi	2	
2	Mövzu 2. Gebelik Patolojisi	2	
3	Mövzu 3. Güç Doğumlar	2	
4	Mövzu 4. Embriyo Transferi	2	
5	Mövzu 5. Puerperal Dönem və Sorunları	2	
6	Mövzu 6. Prolapsus Vagina və Prolapsus Uteri	2	
7	Mövzu 7. Perinatal Dönemdə Ana və Yavruya Gösterilecek Özen	2	
8	Mövzu 8. İnek İnfertilite	2	
9	Mövzu 9. Kedi, Köpeklerde Kısırak, Koyun və Keçilerde İnfertilite	2	
10	Mövzu 10. Retensiyo Sekundinarum	2	
11	Mövzu 11. Metabolizma Hastalıkları	2	
12	Mövzu 12. Fertilitə Kontrol Programları	2	
13	Mövzu 13. Evcil Hayvalarda Meme Sağlığı	2	
14	Mövzu 14. Mastitisten Korunma Programları	2	
15	Mövzu 15. Meme Derisinin Hastalıkları	2	
Cəmi:		30 s.	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Mamalıq yardımı göstərməzdən əvvəl yardım edən şəxs münasib məlumatları; xəstə heyvanın əvvəllər necə doğmasını onun xəstəliklərə tutulub – tutulmamasını, doğum aktının başladığı vaxtını; Heyvanların süni mayalanmaya yararlı olub – olmamasını; qısır heyvanın qeydə alınmasını; bütün növ heyvanları fərdi müayinədən keçirməyi; donör heyvanların və resipidentlərin seçilməsini; donör heyvanlardan rüşeymin alınmasını öyrədir.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimatlar, müzakirələr;
- müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);
- problemlərlə əsaslanan tədris;
- sahə işləri;
- qrup qiymətləndirilməsi;

Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Erkək və dişi heyvanların cinsiyyət sisteminin anatomiyası və fiziologiyasını öyrənməklə, heyvanların cinsiyyət sistemi orqanlarının müayinə etmək, erkək heyvanlardan süni vagina vasitəsilə spermanın alınması qiymətləndirilməsi, duruldukları, dondurulması, daşınması, süni mayalandırmanın aparılmasını mənimsəmək.
- Kənd təsərrüfatı heyvanlarında çoxalmanın fiziologiyasını öyrənməklə, dişi heyvanlarda cinsiyyət tsikli, daxili və xarici cinsiyyət üzvlərində gedən dəyişiklikləri, hövrəgəlmə əlamətlərini mənimsəməli.
- Boğazlıq və onun fiziologiyasını öyrənməklə spermatozoidlərin dişi cinsiyyət yolunda hərəkətini, mayalanma, embrionun inkişafı süd vəzilərinin quruluşu və xəstəlikləri boğazlığın gedişinə təsir edən faktorların mənimsənilməsi.
- Patoloji boğazlığı öyrənməklə balaətrafı pərdələr onların daxilindəki mayələrin tərkibi və miqdarındakı dəyişiklikləri, balanın inkişafındakı pozuntular, abortlar zamanı diaqnozun qoyulması, müalicə və profilaktik tədbirlərin aparılmasını mənimsəmək.
- Doğumu öyrənməklə heyvanlar üçün doğum şəbələrini təşkil, doğumun dövrləri, balanın geliş forması, inəklərdə doğumun başladılması üçün vacib olan hallar, ana və balaya bağlı olan səbəblərin qiymətləndirilməsi və çətin doğuşlarda mamalıq yardımının göstərilməsinin mənimsənilməsi

XIV. Tələbələrə fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV: Kollokvium sualları:

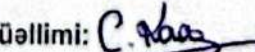
1. İnek, koyun, kısırak və köpete plasenta yapılarını yazınız.
2. Evcil hayvanlarda plasentanın görevləri nələrdir?
3. İneklerde hidroamniyon və hidroallantosin səbəpləri, tanısı və tədavisi haqqında bilgi veriniz.
4. Mola, schistosoma refleksum, mumifiye fetüs və fetal masestasyon nedir?
5. İneklerde güç doğumların səbəplərini yazınız.
6. İneklerde sezaryan operasyonunun endikasyonlarını yazınız.
7. İneklerde fətotomi operasyonunun endikasyonlarını yazınız.
8. Embriyo transferi nedir?
9. Embriyo transferinin aşamalarını yazınız.
10. Embriyo transferinin amacı nedir?
11. Donör və recipient hayvan nedir?
12. Süperovulyasyon nedir?
13. İnekte puerperal dönmənin aşamalarını yazınız.
14. Kısırak və inekte puerperal dönmədəki fərkliyyətlər nələrdir?
15. Köpeklerde puerperal dönmə haqqında bilgi veriniz.

XVI: İmtahan sualları:

1. İnek, koyun, kısırak və köpete plasenta yapılarını yazınız.
2. Evcil hayvanlarda plasentanın görevləri nələrdir?
3. İneklerde hidroamniyon və hidroallantosin səbəpləri, tanısı və tədavisi haqqında bilgi veriniz.
4. Mola, schistosoma refleksum, mumifiye fetüs və fetal masestasyon nedir?
5. İneklerde güç doğumların səbəplərini yazınız.
6. İneklerde sezaryan operasyonunun endikasyonlarını yazınız.
7. İneklerde fətotomi operasyonunun endikasyonlarını yazınız.
8. Embriyo transferi nedir?
9. Embriyo transferinin aşamalarını yazınız.

10. Embriyo transferinin amacı nedir?
11. Donör ve recipient hayvan nedir?
12. Süperovulasyon nedir?
13. İnekte puerperal dönemin aşamalarını yazınız.
14. Kısırak ve inekte puerperal dönemdeki farklılıklar nelerdir?
15. Köpeklerde puerperal dönem hakkında bilgi veriniz.
16. İneklerde prolapsus vaginanın sebepleri hakkında bilgi veriniz.
17. İneklerde prolapsus uterinin nedenleri hakkında bilgi veriniz.
18. Doğum sonrası buzağılarda yapılacak uygulamaları yazınız.
19. APGAR puanlaması nedir?
20. Fertilité, infertilité ve sterilite nedir?
21. Fremartinismus nedir?
22. Anöstrus nedir ve tedavisi nasıl yapılır?
23. Ovaryum kisti nedir?
24. Ovaryum kistlerinin tanısı nasıl yapılır?
25. Ovaryum kistlerinin tedavisi nasıl yapılır?
26. Metritis ve endometritis nedir?
27. Endometritis tanısı nasıl yapılır?
28. Subklinik endometritis tanısı nasıl yapılır?
29. Endometritis tedavi yöntemleri nelerdir?
30. Köpekte pyometra olgusunun nedenlerini açıklayarak tedavisini yazınız.
31. Köpeklerde eklampsia nedir?
32. Köpeklerde subinvölüsyon nedir ve tedavisi nasıl yapılır?
33. İnekte hipokalseminin nedenleri nelerdir?
34. İnekte ketozis nedenleri nelerdir?
35. İnek hipokalseminin tedavisi nasıl yapılır?
36. İnek ketozisin tedavisi nasıl yapılır?
37. Koyun gebelik toksemisinin tanısı ve tedavisi nasıl yapılır?
38. İnekte retensiyon sekondinarum nedir?
39. Kısırakta retensiyon sekondinarum tedavisi nasıl yapılır?
40. İneklerde retensiyon sekondinarumun nedenlerini açıklayarak ve tedavi yaklaşımını yazınız.
41. Östrus oranı, arz oranı, doğum-gebe kalma aralığı ve gebelik oranı nedir?
42. İneklerde mastitis tanısında CMT değerlendirme sonuçları nelerdir?
43. İneklerde toksik mastitisin tedavisi nasıl yapılmaktadır.
44. İneklerde mastitisten korunma programlarını maddeler halinde yazınız.
45. İneklerde meme ödeminin nedenleri, tanısı ve sağaltımı hakkında bilgi veriniz.

"Mamalıq - 2" fənninin sİllabusu – 6007004 "Baytarlıq tēbabēti" ixtisasının tēdris planı vē fənn proqramı əsasında tērtib edilmişdir. Sİllabus "Baytarlıq vē zoomühəndislik elmləri" kafedrasında müzakirē edilərək (13 fevral 2026-cİil protokol № 11) tēsdİq olunmuşdur.

Fənn müəllimi: Prof. Dr. C. Kaçar

Kafedra müdiri: dos. R.M. Bilalov